

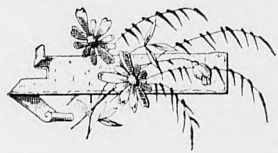
rájuktámad és kikutatja kosarukat. Derék, okos konyhaleányaink azonban megállják helyüket és kardosan védik meg a „három szegény gyomorhajos“ ft. úr jogait.

A gondnok kijelentette, hogy csak május 1.-éig tűri meg, hogy a ft. uraknak főzzünk. A rájok való mosást már előbb eltöltötték, de hűséges mosókonyhaleányaink éjjel, litokban mégis csak kimossák az át-csempészett fehérneműt.

* * *

Estéinkint idillikus jelenet színhelyévé változik át eddig oly esendes külsejű házunk tájéka. A portás család és a gondnokék kint ülnek a kapu előtt, és megelégedett falusi gazda módjára pipázgatva, cigarettázva élvezik a kommun áldásait: a saját kivirágzott sorsukat. A járókelők furesa szemmel néznek be: jól tudják, mit jelent ez a szokatlan látvány, és mindenki abban a hitben van, hogy a nővérek már kiköltöztek.

(Folytatjuk.)

KÖZPONTI LAP

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek számára.

6. ÉVFOLYAM.

1920.

5. SZÁM.

TARTALOM: Le Gras Anya boldoggáavatása. — Boldog Lujza földi maradványainak végleges kiemelése sírjából. — Boldog Lujza Anyánk elvei. IV. — Ébredés-Megújulás. IV. — Az alázatosság. — Megkésített levelek. I.

Le Gras Anya boldoggáavatása.

Május 4.-én dél felé járt az idő, midőn — még ugyan egy órányi távolságra jártunk Rómától — máris feltűnt a messze távolban szent Péter templomának kupolája. Itt emeli tehát négy nap múlva az Egyház oltárra Le Gras Anyát. Még aznap délután megnéztük a templomot, ahol már nagyban készültek az ünnepélyre. A képeret boldog Anyánk számára már kész volt, az emelvényeket javában készítették s épen a villanyvilágítást próbálták. A közbeeső négy napot azzal töltöttük, hogy végigjártuk reggeltől estig a szent várost, ahol minden egyes kő vagy a rég letűnt pogány korról szól, avagy az őskereszténység diadalát hirdeti. Megnéztük a régi római piacot (forumot), amely romjaiban is a régi pogány templomok és középületek elképzeltetlen nagy méreteit tünteti föl. Lementünk a mamertini börtönbe, hol egykor szent Péter fogva volt és ahol vizet fakasztott a sziklából s ez még most is folydogál. Ott jártunk a Kolosszeum bástyáin, ahol egykor a vértanúk ezrei nyerték el a győzelmi pálmát. Lementünk szent Ignác és szent Pongrác

börtönébe, ahol az időt addig töltötték, míg a vadállatok elé vezették őket. Megnéztük szent Pál, szent Ágnes, szent Cecilia, szent Sebestyén templomát és leszálltunk a katakombákba, ahol minden talpalatnyi földet megszentelt a vértanuk és első keresztények emléke.

Végre megjött a várva-várt nap, amely után oly soká epedt annyi nővér szíve, amelyet oly sokan nem értek meg és amelyet mi Istennek különös kegyelméből megérhettünk. A boldoggáavatás kezdetét féltízre tűzték ki, de midőn reggel 7 óra tájban a szent Péter templom felé közeledtünk, már tömegekben hullámozott a nép, pedig a templomba csak jeggyel lehet bejutni. Őszentsége atyai jóságában még arra is gondolt, hogy szent Vince mindkét családjának jelenlevő tagjai az emelvényeken kaphassanak helyet s így jól láthassák a szertartást.

Ez a boldoggáavatás okmányának felolvasásával kezdődött. Utána először hangzott föl az Egyház imája: *Ora pro nobis beata Ludovica!* — mire az oltár fölött levő kép leple lehullott és a csodálkozás és a megilletődés kifejezése jutott érvényre az egybegyűlt tömegben. Lehattunk körülbelül 60 ezren. A képet, amely boldog Marillac Lujzát térdelő alakban ég felé tárt karokkal ábrázolta, pazar világitás vette körül. Ugyanekkor hullott le a lepel a négy képről is, melyek boldog Lujza anya négy csodáját ábrázolták. Erre fölhangzott a *Te Deum*, amelyet az egész hívő sereg a kórusral felváltva énekelt. Utána a szent mise következett, amelyet a világon először mondtak boldog Lujza Anyáról. Dél volt, mire a szent Péter templomot elhagytuk, hogy pár óra múlva oda visszasielessünk. Délután fél hatra jelezték Őszentsége jövetelét, de mi már három órakor ott voltunk, hogy jó helyet kapjunk szent Péter sírjánál, amely mellett Őszentsége elvonult. Pontban fél hatkor felharsogtak az ezüst harsonák, jelezve Őszentsége jövetelét. Körülbelül 200 püspök

és 30 bíboros nyitotta meg a menetet, utánuk hat piros ruhába öltözött kamarás hordozható trónon hozta Őszentségét, ki az egész úton jobbra-balra áldást osztott. Az oltárhoz érve imazsámolyára térdelt s mint az Egyház feje, ő is leróttá tiszteletének adóját az új Boldog iránt. Ezután rövid ének és áldás következett az Oltáriszentséggel, mire Őszentsége — ismét az egész úton áldást osztva — visszatért a Vatikánba.

Áldozósütörtökön részünk volt Alacoque Margit szentléavatásában s ott lehattunk a szentmisén, melyet maga a szentséges Atya végzett 286 püspök és 30 bíboros jelenlétében. Az egész szertartás a szentmisével együtt reggel 8 órától fél kettőig tartott.

Másnap útnak indultunk visszafelé és a robogó vonat ablakából addig néztünk vissza, míg végre a szent Péter kupolájának keresztye is eltűnt szemünk elől.

Az Egyház imája Boldog Lujzához.

Isten, a szeretet szerzője és jutalma, aki az Egyházban új családot hoztál létre és annak anyjaul boldog Lujzát akartad megtenni, add kérünk, hogy a szeretet műveit gyakorolva, az égben a megígért jutalmat elnyerni méltók legyünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten mindörökkön örökké. Amen.

Boldog Lujza Anyánk földi maradványainak végleges kiemelése a sírból párisi Anyaházunk kápolnájában.

Husvét keddjén, 1920 április 6.-án a párisi anyaházban.

A párisi érsek úr őminenciája, ígéretéhez híven, fél tízkor megjelent anyaházunkban és mindjárt a sekrestyébe ment, ft. generális atyánk, több lazarista ft. úr, generális anyánk, a tisztí nővérek, az igazgató-nővér, az első titkárnővér, négy orvos és egy rendőrségi kiküldött kíséretében. Itt körülbelül fél órába telt, míg az érsek úr a jelenlevőkhöz a szokásos kérdéseket intézte és esküjüket átvette. A többi nővér azalatt már a kápolnában várakozott.

Őminenciája nt. generális anyánkhoz fordulva kérdé: „Nagytiszteendő anya, van-e róla tudomása, hol vannak Alapítónőjük maradványai?” — „Igen, eminenciád, kápolnánkban vannak a szentély lépcsője előtt vajt sírban.” — „Van-e tudomása róla, hogy abból ki lettek véve?” — „Igen, eminenciád, azon nővérek tanubizonyosságából tudom, akik oly szerencsések voltak az első kiemeléskor jelen lehetni, hogy az 1905 március 29.-én történt a boldoggáavatási pör alkalmából.”

Ezen tanuvallomás leírása, felolvasása és aláírása után, nt. generális anyánkhoz még esküvel is meg kellett azt erősítenie. Chesnelong (Senlón) igazgató nővér, aki jelen volt az első kiemelés alkalmával is, szintén tanubizonyosságot tett.

Ezután behívták a munkásokat. Brunet ötvös, aki megbízatást kapott az ereklyeszekrény elkészítésére és megelőzőleg kegyelemként kérte ki, hogy a sír felnyitáshoz szükséges munkásokat ő adhassa, most belépett három emberével és az anyaház asztalásával. Miután őminenciája röviden megmagyarázta nekik a szertartások

jelentőségét, ők is az evangéliumra tették le a szokásos esküt.

Tíz óra s néhány perckor a bíboros-érsek a kápolnába vonult; a papság, az orvosi és rendőri kiküldöttek, generális anyánk és a fentnevezett nővérek követték.

Már reggel minden el volt készítve a szertartásokhoz; a kápolna közepéig elvitték a padokat. Az áldoztató korlát előtt szőnyeg volt s ezen egy karosszékben, a sírral szemben őminenciája foglalt helyet; előtte asztal állott. Tőle jobbra ült az apostoli vikárius, balra generális atyánk és egy kis asztal mellett egy kanonok úr, az érsek titkára, aki a jegyzői szerepet vállalta.

A sír két oldalán készített imazsámolyokat Clément (Kléman) kanonok, általános vikárius, a ft. lazarista asszisztens urak, az igazgató úr és a többi misszionárius urak, az orvosok és a rendőrségi kiküldött foglalták el. A mögöttük levő padsorban nt. generális anyánk, a tisztí nővérek, az első és második titkárnővér és néhány volt tisztí nővér foglaltak helyet; azután következtek a hölgyek szeretet-egyesületének tisztviselői, továbbá a külföldi vizitátornők (Közép-Amerika, Argentína-, Brazília-, Ecuador-, az Egyesült-Államok-, Peru- és Törökországból), a szolgálónővérek, a ház minden tisztségéből az első és néhány idősebb nővér. A többi beöltözött nővér és a szeminárium pedig teljesen betöltötték a karzatokat.

Az ülés az 1905-ben történt exhumációról (sírból való kiemelés) felvett jegyzőkönyvnek latin és francia nyelven való felolvasásával kezdődött, melyet Lasnier oldalkanonok úr tartott. Ennek befejeztével őminenciája figyelmeztette a jelenlevőket, hogy aki — bár a legszentebb szándékkal — eltulajdonítaná a legcsekélyebb részecskét a tiszteltreméltó csontjaiból, vagy hozzájárulna ily cselekedethez, egyházi kiközösítés alá esik.

Most hozzáláttak a sír felnyitásához. Brunet úr három

munkása kiemelte a márványlapot befoglaló négy követ, azután nagy erőmegfeszítéssel fölemelték magát a márványlapot s így láthatóvá lett, hogy a sirüreg gipszporral és egy vastag réteg faszénnel volt kitöltve, melyet vödörbe meregetve gyorsan eltávolítottak. Végre kiemelheték a drága maradványokat tartalmazó ládát. Ezt legfelül fekete burkolat védte, azután egy fehér, melyen azonban a szén nyomokat hagyott, de az arany kereszttel hímzett fátyol, mely a tetejét borította, sértetlen maradt.

Az értékes szekrényt őminenciája elé helyezték az asztalra, ahol annak méreteit könnyen felülvizsgálhatták. Nehezebben ment a pecsétek felismerése, úgy, hogy a titkár urak kölcsön kérték a kíséretet képező nővérek égő gyertyáit, hogy jobban láthassák.

Ezután Brunet úr eltávolította a láda tetejét záró csavarokat; négy lazarista ft. úr pedig karinget vett fel és egy kis fehér saraglyára helyezve a szekrényt, válukra emelték.

Az érsek úr most a kórusra emelve tekintetét, felszólította a kart, hogy az özvegyek officiumát énekelje, ami kis zavart és szünetet okozott, mert a nővérek erre nem voltak előkészülve. Végre a „Dixit Dominus“ és „Laudate pueri Dominum“ kezdetű zsoltárok éneklése mellett megindult a menet a retraite-terem felé. A nővérek égő gyertyával kezükben mentek a drága ereklye előtt, az orvosok, a papság és őminenciája pedig követték.

A nagy terem szokatlan látványt nyújtott. — Az oltárt néhány babérfa takarta el. A középről el voltak víve a padok. Három karosszék és több szék volt itt készítve az érsek úr, Fabrègues apostoli vikárius, generális atyánk, generális anyánk és a tisztí nővérek számára és őminenciája mögött egy kis asztalka a titkár úr részére, aki a jegyzőkönyvet írta. Középen nagy asztal mellett állottak az orvosok és egy kis asztalkán minden-

féle műszerek és ezüstdrót tekercesek. Szent Vince képe alatt egy asztalra díszes dobozok voltak kirakva az ereklyék befogadására; boldog Anyánk arcképe alá pedig sok vattát készítettek. Ezeket az asztalokat fehér takaró borította.

Most következett az ereklyék felismerése. A drága maradványokat kiemelték tartójukból, letették az asztalra és az orvosok hamarosan összeállították a részeket. Ezalatt több misszionárius úr a nővérek kérésére érmekeket, rózsafüzéreket, képeket érintett a drága csontokhoz, főleg a koponyához.

Miután felismerték, hogy a csontok megfelelnek az 1905-i leírásnak, az orvosok elvették belőle:

Róma részére a bal lapockát és négy bordát;
őminenciája részére három bordát;

az ereklyetartók számára hét töredéket és tíz bordát,
két mellcsont töredéket, ami a lábából megmaradt és a két térdkalácsot.

Összesen megmaradt a csontvázból: a koponya, a gerincoszlop, egy lapocka, a medence, a karok és a láb-szárak. Különösen figyelemreméltó volt a koponya, mely feltűnően nagynak látszott. Ezeket a megmaradt részeket ezüstdróttal fűzték egymáshoz. A csontváz minden egyes részét vastag vattaréteggel vették körül; az így elkészített testet fehér selyem pólyába helyezték, a fejet külön selyem fátyollal borították be s miután az egészet egy szalaggal megerősítették, ezt az érsek úr őminenciája lepecsételte.

Midőn az orvosok így befejezték munkájukat, a test azon koporsóba került, melyben szent Vince ereklyéit szállították Belgiumba. Ezt négy misszionárius úr ismét vállára emelve, a nővérektől kísérve, az úgynevezett szent Rafael szobába vitte, ahol egy fehérrel letakart asztal várta a drága letétet, mely itt marad, amíg majd a tisztelére emelt oltár alatt készült ereklyeszekrénybe helyezik.

Mialatt a retraite-teremben a sekrestyés nővérek a fehér takaróról óvatosan összeszedték a drága port, mely a műtét közben lehullott és Clément (Kléman) kanonok úr az ereklyetartókat pecsételte le, öminenciája, aki az egész műtét alatt érdeklődéssel követte az orvosok minden mozdulatát, végül ft. generális atyánkkal a szent Rafael szobába ment, hogy ott még utoljára üdvözölje az Isten szolgálójának tiszteletreméltó maradványait és leányait még egyszer megáldja. És midőn nt. generális anyánk megköszönte, hogy a hosszú, fárasztó gyűlésen részt vett, szeretetreméltó hangon azt válaszolta, hogy okvetlenül végig jelen akart lenni e szertartáson, mely reá nézve oly nagyon vigasztaló volt.

Körülbélül dél lett, mire az ünnepség véget ért.

Boldog Lujza anyánk elvei.

Folytatás.

9. Elmélkedés.

1. Szent manna az elmélkedés; az Úr azokat részesíti benne, akik korán reggel hozzáfordulnak.

2. Az elmélkedés Isten ajándéka; mindent el kell követnünk elnyerésére, nemcsak a belőle fakadó haszonért, hanem a tisztelet miatt is, amellyel e nagy jó adományozójának: tartozunk.

10. Engedelmesség.

1. Tegyük fel magukban, hogy úgy teljesítik mások akaratát, mintha az isteni Mesterünké volna.

2. Az Úr Jézus mindig engedett mennyei Atyja akaratának s ezt az engedelmességet tiszteljük, valahányszor iránta való szeretetből nézeteinket elüljáróink véleménye mögé helyezzük.

3. Higgyük, hogy az elüljárók Isten lelkével kormányozzák a társulatot.

4. Tiszteljük és szeressük elüljáróinkat, mert vezetésünkkel nehéz terhet vállaltak magukra.

5. Amit elüljárójuk mond, úgy vegyék, mintha maga a mennyei Atya mondaná.

6. Az elüljáró nővér azt gondolja mindig magáról, hogy ő a társulat teherhordó állata.

7. Szeressük, nagyon szeressük Isten szent akaratát, s ezt lássuk mindenben, amit az engedelmesség tőlünk megkíván.

8. Abban leljük egyedüli nyugalmunkat, hogy Isten akaratát teljesítjük, és lelkünk tökéletesítésén munkálkodunk.

9. Milyen boldog ön most, hogy nincs egyéb dolga, mint engedelmeskedni. Bőséges alkalmat nyílik az engedelem és szelídség gyakorlására és ha megmaradt még valami saját akaratából, annak megsemmisítésére. Becsülje meg, kérem, e drága időt, mert nyomában nagy vigasztalás fakad.

10. Ne akarjunk odahatni, hogy az elüljárók azt rendeljék, amit mi szeretnénk, hanem várjuk be, míg azt rendelik, amit Isten előtt számunkra üdvösnek tartanak.

11. Legfőbb tudományuk az áldozatos engedelmesség megtanulása legyen; tankönyv hozzá az igazi alázatosság.

12. Isten a saját akaratukkal telt lelkeknek legnagyobb ajándékát is visszautasítja.

13. Sokszor nem fordítjuk hasznunkra a szent és jó sugallásokat, amelyekben Isten szent őrzőangyalunk által részesít; ekkor az elüljárókat bizza meg, hogy figyelmeztessenek; s jaj nekünk, ha megvetjük kegyelmét, félhetünk ilyenkor, hogy megvonja tőlünk világosságát és nem tudunk többé megfelelni hivatásunknak.

14. Az Üdvözítőn elrejtett életének napjaiban leg-

inkább az engedelmesség és munkaszeretet ragyogott; e két erény gyakorlásával tisztelhetjük leginkább szent életének e szakaszát.

15. Nekünk is van kolostorunk, amelyet a hűséges lélek éppen oly nehezen hagy el, mint a szerzetes az övét; ezé körkerítésből áll, a mienk engedelmességből; ennek kell irányítania minden tettünket és kívánságunkat.

16. Az édes Jézus annyira szerette az engedelmességet, hogy fogantatásának első pillanatától kezdve már benne élt; ezen isteni eszménykép példája szerint éljünk és haljunk mi is, Isten legszentebb akaratának teljesítésében.

17. A lélek, aki szent közömbösséggel teljesíti, amit Isten tőle kíván, az angyalok állapotába jutott.

18. Az engedelmisség ad értéket tetteinknek és teszi őket kedvessé Isten előtt.

19. Az engedelmisséggel sohasem hibázhatunk, bármily ügyefogyott legyen is valaki; sok jót tesz, ha engedelmeskedik.

20. Inkább meghalni, mint engedetlennek lenni!

21. Az engedelmisség igen különböző lehet; Istennek azonban csak akkor tetszik, ha egyszerűséggel és alázatosan engedelmeskedünk.

22. Az elüljáró helyettesének úgy engedelmeskedjünk, mint magának az elüljárónak.

23. Ha az elüljáró változik, ne arra gondoljunk, hogyan kormányozott az előbbi, hanem alkalmazkodjunk mindenben utódához.

24. Tisztelnünk kell azt, akit Isten megbízott, hogy hozzá vezessen, különösen pedig azzal, hogy követjük utasításait.

25. Az engedelmisség megkívánja, hogy közömbösek legyünk aziránt, hol vagyunk. Nemcsak, hogy készek legyünk bárhová elmenni, de ne is kívánczozunk jobban egyik helyre, mint a másikra.

26. Mindaddig szívesen maradjunk rendeltetési helyünkön, míg az engedelmisség máshová nem szólít, de akkor szívesen menjünk el onnan. (Folytatjuk)

Ébredés-Megújulás.

III. Újuljunk meg az alázatosság erényének gyakorlásában!

(Folytatás.)

Nézzük, hogyan gyakorolhatja még a szeretet leánya az alázatosság erényét.

3. Az egyszerű munkák szeretete.

1. A szabály I. fejezetének 5. pontjában ezt írja elő: *„Becsüljék többre a lealázónak látszó, jelentéktelen tisztaségeket, amelytől a természet idegenkedik, mintsem a megtisztelőket . . . s legyenek meggyőződve, hogy mindezek mellett még jobb dolguk van, mint aminőt bűneik miatt megérdemelnek.”* — A szeretet igazi leánya megérti és szíve egész szeretetével karolja fel a szent szabály e pontját. Bármily előkelőnek tartott tisztaságba helyezi őt az engedelmisség, nem tartja méltóságán alul a seprű és portörlo használatát. Ha ideje engedi, örömmel vesz részt bárminő házimunkánál. Ott találjuk a mosásnál, takarításnál, sikálásnál stb. Jól tudja, hogy az egyszerű munka éppen nem megalázó; ellenkezőleg, minél alantasabbnak látszik, Isten előtt annál kedvesebb, hacsak iránta való szeretetből, az alázatosság szellemében végzi; sőt az emberek szemében is nem egyszer felmagasztosít, tiszteletet szerez.

Évek előtt történt egyik házunkban, hogy a szolgálónővér tartotta fenn magának az illemhelyek tisztántartását. Nap-nap után pontosan járt el dolgában. Történt egyszer, hogy — mikor éppen tisztaságát végezte, — váratlanul

érkezett a püspök úr, ki szeretett bejelentés nélkül ellátogatni az intézetbe. A kapus nővér ijedten szalad bejelenteni a magas vendéget. A kegyelmes úr azonban utána szól: „Várjon nővér, megyek önnel. Magam keresem föl a jó főnöknöt.“ A nővér kissé megzavarodott; a magas vendég nem tárgított és nyomon követte. Odaérnek, s a jó szolgáló-nővér sikálókefével és seprűvel kezében, munkakötényben lép a püspök elé. Bocsánat kegyelmes püspök úr, tisztiségemet végeztem, — volt a szerény mentegedtődzés. A püspök meghatottságában alig jutott szóhoz. Végre így szólt: „Leányom, eddig maga csókolt nekem kezét; most azonban megérdemelné, hogy én csókoljam meg a magáét.“ És tényleg, ettől kezdve még nagyobb jóindulattal és tisztelettel viseltetett a szeretet ezen igazi leánya iránt.

Meggyőző példa ez azon kedves nővéreink előtt, akik azt gondolják, hogy az egyszerű házimunkák végzése lefokozza a tiszteletet és tekintélyt azok előtt, kik szemtanui. Mily nagy tévedés ez! És sajnos! hány, de hány nővér rabja e ferde felfogásnak! Bizony, sokan vannak, kik meg nem értik, nem szeretik és nem váltják valóra a szent szabály fentemlített pontját. Valljuk be őszintén: az idők haladtával egyre jobban elúriasodunk. Igen sokan közülünk fáznak és idegenkednek az egyszerű házimunkáktól. Annyira megyünk már e tökéletlenségünkben, hogy nyíltan hangoztatjuk: Ez meg az a munka cselédeknek való. Hogy ilyen munkát végezzek, kint is maradhattam volna a világban! stb. Hol van itt egyszerű szent hivatásunk megértése, és hol van főképen az alázatosság erénye?! Megfelekedtünk-e már arról, hogy mi a *szegények szolgálói* vagyunk? Van-e munka, mely ellenkezésben áll e szép címünkkel? Tekintsünk első nővéreinkre; nem puttonnal hátukon járták-e végig az utcákat? Volt-e náluk szó cselédekről? Most pedig alig van ház, ahol

három-négy cseléd ne volna... Igaz, hogy most azért kell cselédeket alkalmaznunk, mert kevés a nővér és pótolni kell a hiányzó munkaerőt, de ebből nem következik, hogy mi magunk teljesen fölmentsük magunkat minden házimunkától: és főleg a nővérlakásban a cselédnek semmi dolga nincs! Lássuk be tehát szégyenkezéssel, hogy nem vagyunk többé a szegények egyszerű, alázatos szolgálói. És leginkább a tanultabb nővérekre illik ez az állítás. Sok szomorú példa tesz erről tanúságot. Csak egyet említek.

A szolgáló-nővér egyik tanítónővért küldte szabad idejében kisegíteni valamely alantasabb házimunkához. A nővérnek sehogyan sem izlett ez a munka. Részben nem neki valónak tartotta, másrészt pedig keze finomságát is féltette. De mert engedelmeskednie kellett, duzzogva és zúgolódva indult útnak. Nagy kedvetlenségében ezt a megjegyzést vetette oda: Minek is lettem irgalmasnővér?

Bármily megdöbbenő ez a nyilatkozat, mégis nagy igazságot foglal magában. Igaza volt: miért lett a szeretet egyszerű leánya, ha nem akarja gyakorolni az alázatosságot ily fontos dologban, amit szent Alapítóink még a szent szabályban is kötelezővé tesznek.

Szól ez az igazság mindannyiunknak, kik hasonlóan gondolkodunk. Minek lettünk a szegények szolgálói, ha nem akarunk lealázónak látszó munkákat végezni, melyek elválaszthatatlanok szent hivatásunktól?

Vissza tehát, az eredeti szellemhez! Újuljunk meg az alázatosság gyakorlatában, mely főképpen az egyszerű munkák végzésében nyer kifejezést. Az ítéleten Jézus nem tesz majd különbséget tanító- és házinővér között; egyformán adunk számot szent szabályunk e pontjáról.

2. Végezzük szívesen az egyszerű munkákat a jó példa és közöset egyformasága kedvéért is. Ha a házitiszttségben alkalmazott nővér sohasem látja a tanítónővért az egyszerű munkáknál, ő is elveszti kedvét, lélekben

megalázva érzi magát s azt gondolja, hogy csakugyan a háznak szolgálója s kevesebb a többinél. De ha a szünidőkben a jó tanítónővérek is nekiállnak a mosóteknőnek, — hacsak egy-két órára is — ő is földerül, érzi, hogy ő is a közös család tagja.

Mennyivel vidámabb, kedvesebb volt a társulati élet évek előtt, mikor a mosásnál, vasalásnál, nagyobb takarításoknál a jó tanítónővérek vitték a főszerepet. Több öröm, szeretet és boldogság volt hivatásunk életében mint mostanában, s emellett egészségesebbek is voltunk, mert a mérsékelt házimunka jótékony hatással van a szervezetre. Mozgásba hozza a vért, edzi az idegrendszert, felüldíti a testet és lelket egyaránt. De hála Istennek, sok tanítónővért éppen nem illehet vád e tekintetben, mert hűségesen megtartják a szent szabály e pontját és nagyra becsülik a lealázónak látszó, jelentéktelen tisztségeket is.

Sok tanítónővér erre azt a ellenvetést teszi: „Nem lehet egyszerre két úrnak szolgálni. Ha iskolai teendőimet becsületesen el akarom végezni, nem marad másra időm.“ — A kötelesség mindenestre a legelső feladat; de senki sincs közülök annyira elfoglalva, hogy itt-ott egy-egy félórát ne szakíthatna egyéb munkára is; főképen a hosszabb iskolai szünetek alkalmával. Amit szívesen teszünk, ahhoz mindig találunk időt. A fő pedig az, hogy szeressük az egyszerű munkákat; ezt kívánja tőlünk a szent szabály. Ha tényleg nem jutnánk hozzá, legalább fejezzük ki sajnálatunkat és hangoztassuk, hogy szívesen segítenénk. Isten, kit meg nem csálhatunk, ő lesz a mi bíránk e tekintetben; de végre is, csak önmagunkat ámtánók, ha annyi érdemszerző alkalmat az alázatosság gyakorlására figyelmen kívül hagynánk.

3. Hasonló hanyatlás észlelhető e tekintetben a kórházakban működő nővéreknél is. Sok nővér nem szívesen és kellenlenül végzi a szegény betegek körül az alantasabb

szolgálatokat. Ügyszólván napirenden van, hogy az ápolónővel vagy másokkal végeztetik az ily szolgálásokat. Mit szólnak ehhez dicső Alapítóink, mit megboldogult, erényes elődeink, kik szinte versenyeztek egymással, hogy ki végezhesse ez alacsony munkákat, mert mindegyik maga akarta végezni. Elmondta egyik szemináriumi nővér, mily rossz benyomást keltett benne jelölt korában, mikor látta, hogy az osztályos nővér hol virágokkal, hol meg kézimunkával foglalkozott, s — ha a szegény betegek kértek tőle valamit, — egyszerűen kiadta parancsait: Mari, hozza be ezt, Mari, tegye meg azt! — Mennyivel nagyobb glóriában tündökölnék majd első nővéreink, mint mi, törpe utódaik, kik annyi érdemtől fosztjuk meg magunkat.

4. Hibáznak továbbá a szent szabály ezen említett pontja ellen azon kórházi nővérek is, kik — miután néhány évig a betegek mellett voltak alkalmazva — irtóznak a házi tisztségektől. Ha az engedelmisség bármely más tisztségbe szólítja, semmiképen sem akarnak beletörődni. Azt állítják, hogy nem értenek hozzá. Üres mentség! Hiszen belépésünk alkalmával néhány év előtt csakis ehhez értettünk, hogyan felejthettük volna el ily hamar! S ha a mentség meg is felelne a valóságnak, jóakarattal, a szent engedelmisség áldásával mindent meg lehet tanulni. Legnagyobb akadály itt is — mondjuk csak ki őszintén — az alázatosság hiánya. A kórteremből házitiszttségbe menni, kissé derogál, s mert több áldozattal és lemondással is jár, kényelemszeretetünknek sincs inyére. Magasztos hivatásunk hősi erényt vár el tőlünk. A természetet lábbal kell tipornunk, ha egykor részesei akarunk lenni a nagy jutalomnak, amelyet Isten a szeretet igazi leánya számára készített. Kivált azon alkalmak felhasználása, melyek természetünknek oly nehezebbre esnek, alakítja ki lelkünkben a szeretet igazi leányának eszményképét.

4. Kérés — köszönés.

A kérés és köszönés szintén az alázat gyakorlataihoz tartozik. Elismerjük vele szegénységünket és alárendeltségünket, ez pedig az alázatosságot tételezi föl. A tapasztalat is azt mutatja, hogy kint az életben, mint a társulatban is, a kevélyebb természetűeknek nagy önmegtartóztatást okoz mind a kettő. Hány szegénylős szegény van, aki inkább nélkülöz és a legnagyobb nyomorban tengődik, semhogy kérésre nyissa ajkait. S miért? Mert alázatosság hiányában rösteli mások előtt fölfedni szegénységét. Ha ezek így tesznek, nem hibáznak; nincs szabályuk, mely az alázat gyakorlására kötelezné őket.

Másképen van ez nálunk. Hibát követ el ez erény ellen az a nővér, aki inkább nélkülöz, semhogy kérné azt, amire szüksége van. Minden kérés az alázatnak egy-egy ténye, mely lelkünkben ezt az erényt gyarapítja. Ha pedig itt-ott megtagadják kérésünk teljesítését, ennek szíves elfogadása újból az alázatosság igen érdemszerző cselekedete, amely nagy fokban növeli bennünk ez erény szellemét. De aki ily alkalommal ezt az elhatározást kelti fel lelkében: inkább meghalok, de többé semmit sem kérek, — az nagy szegénységi bizonyítványt állít ki alázatoságáról. S a vége az lesz, hogy csakugyan nélkülöz és gyötri magát idelel, s ráadásul koldusszegényen fog meg jelenni az örökkévalóság kapujánál is.

Hogyan járunk el tehát e tekintetben?

1. Kérjük mindig szívesen az alázat szellemében, mindazt, amire testünknek-lelkünknek szüksége van. Kérjük ismételtén, ha elüljáróink gondjaik közepette megfelelőképpen kérésünk teljesítéséről, hiszen mi sem könnyebb, mint elfelejteni valamit. De kevélységre és csekély szeretetre vall, ha valaki mindjárt rosszra magyarázza és rossz akaratot lát ott, ahol erről szó sincs. A szükségesre

mindíg számíthatunk, s meg is kapjuk; fölöslegest pedig ne igényeljünk sohasem.

2. Kérjük mindig szívesen útbaigazítást munkáinkban. Ezt leginkább fiatal éveinkben kell gyakorolnunk, amikor még teljesen hijával vagyunk minden tapasztalatnak. Ismét kevélységre vall, ha az a fiatal nővér az iskolában, kórházban, konyhában vagy bárhol soha semmit sem kérdez, mindig önállóan cselekszik, sőt el sem fogadja a tanácsot és útbaigazítást, mintha ő volna a tapasztaltabb és okosabb. Alázatos lelkületű nővér sohasem bízik saját nézetében és ítéletében, s azért bármihez fog, mindenkor alázatosan kér tanácsot a nálánál tapasztaltabb nővérektől. Sőt e szép szokását idősebb korában is megtartja. Jelentősebb ténykedésnél szívesen kikéri mások nézetét, nem egyszer a fiatalabb nővéreket is, s ha az jobb, elfogadja és követi. Mily szép gyakorlata ez az alázat erényének! A jó Isten meg is áldja azon munkákat, melyeket az alázat gyakorlata ily módon megszentelt. Az ily alázatos nővért bármily, tehetséget fölülmuló tisztségben alkalmazza az engedelmesség, mindenütt sikeresen, áldásosan működik.

3. A hála az alázatosságnak szintén egyik szép virága. De sajnos! Ez a vonzó erényvirág elég gyéren virul közöttünk! Kevés azok száma, akik úgy igazában, őszintén elismerik azt a sok jót, amelyben a szent hivatásban a társulat jóvoltából részesülnek. Pedig ez az érzület is erősen növelné bennünk az alázat erényét.

Sajnos! többen vannak, akiknek soha sincs mit megköszönniök. Egyik-másik szinte megzavarodottan kérdezi magától: ugyan mit köszönjek meg? Hiszen eleget dolgozom a társulatnak! És szinte elvárná, hogy a társulat mondjon neki köszönetet. Nem a társulatra, hanem reánk nézve kegyelem és kitüntetés, ha dolgozhatunk kebelében. Már az a tudat, hogy a szent hivatásban Istennek szolgálhatunk, maga is oly jutalom, mely felülmúlja a föld minden

aranyát. Jól megértette ezt Dávid próféta, mikor így lelkendezik egyik zsoltárában: „*Inkább utolsó vagyok a te házában, Uram, mint lakjam a bűnösök hajlékaiban.*“ (83. zs.) A szent hivatás kegyelmének elismerése is szép gyakorlata az alázat erényének.

De van ezen általános hálaérzeten kívül még sok más alkalom is, amelyben gyakorolhatjuk ez erényt a nyert jónak elismerésével és megköszönésével.

Egyik nővér beszéli el. „Hivatásom első éveiben szép jelenetnek voltam tanuja. Kedves nővérünknél volt tenni-valóm. Közben belépett egyik idősebb nővértársam, letérdelt és így szólt: Isten fizesse meg, tiszt. nővérünk, hogy szabad volt az oltárt földiszíteni. — Szerényen padlót csókolt és kiment. Ez a nővér ugyanis nem a kápolnás volt, de — mert igen jó ízlése volt, őt bízták meg az ünnepi díszítéssel. Én, ki eddig sohasem hallottam, hogy azt meg lehet köszönni, ha másnak teszünk valami szolgálatot, a legnagyobb csodálattal teltem el e szavak hallatára. Ezentúl figyelemmel kísértem és észrevettem, hogy ez a jó nővér igen gyakran talált megköszönni valót elüljáró-nővéreinek, de azt is tapasztaltam, hogy nagyon alázatos volt.“

Akinek szívében ott virul a hála szép virága, elég alkalmat talál az alázat erényének gyakorlására, köszönet alakjában.

5. Szerénység.

Mínthogy a szerénység, mint önálló erény is nagyfontosságú hivatásunk életében, később talán részletesebben is lesz róla szó, most tehát csak annyiban említjük, amennyiben az alázatosságnak ikertestvére és sok alkalommal karöltve jár ezen erény gyakorlásával.

Gyakorolnunk kell ezt az erényt főképen fiatalabb éveinkben. Igen visszatetsző és nagy fokban sérti az alázat erényét, ha a fiatal nővér tudákos akar lenni, minden-

ben ő viszi az okosabbnak és tanultabbnak szerepét, holtott az érett tapasztalás legfontosabb tudományának teljesen híjával van. Nem hiába int a Szentlélek: „*Ne légy fecsegő az öregek gyülekezetében, és ne szájkíts felbe senkit beszéde közben.*“ Mennyi szép alkalom kínálkozik erre, különösen a szünórákban! A kölcsönös tisztelet is megkívánja az alázatos szerénységet. A szeretet igazi leánya jól megfigyeli és fel is használja ez alkalmakat; nem nagyzó, nem dicsekvő, nem erőszakolja másokra saját véleményét. Szereti is mindenki, mert szép példája ellenállhatatlan erővel vonzza hozzá a szíveket.

A szerénytelen nővér ellenben, a minden lében kanál, mert mellözve az illem és szerénység szabályait, mindenbe beleszól, csakhamar megütközés tárgya lesz, és szerénytelen modora miatt senki sem szereti. Azért a társas élet szépítése végett és saját érdekünkben is gyakoroljuk a szerénységet minden kínálkozó alkalommal. Vele együtt az alázat erénye is gyarapszik lelkünkben erőben és szépségben, Isten és emberek előtt.

6. A megaláztatások elfogadása.

Az alázatosság összes gyakorlatai közül egyik sem gyarapítja lelkünkben annyira ezen erényt, mint a megaláztatások elfogadása. Sokféle alakban küldi a jó Isten választottainak a megaláztatásokat. Legtöbbször azoknak, kik már előrehaladottabbak a lelki életben, érdemeik gyarapítására, de küldi kezdőknek is.

Ily megaláztatás lehet valamely kellemetlen testi ba operáció, stb. Egy-egy rágalom, mely jó nevékre homályt borít. Megaláztatásnak tekinti kevély természetünk, ha előkelőnek látszó tisztségből igénytelenebbé állít az engedelmesség. Megaláztatás, ha Isten megengedi, hogy nagyobb hibába essünk s ezt mások is tudomásul veszik. Ez utóbbi esetben különösen az úgynevezett jó nővérek szenved-

nek hajótörést önteltségük szirtein. Lássunk egy példát az életből.

Egy nővér gyermekkora óta törekvő és minden tekintetben feddhetetlen volt; példás az iskolában, példás a szemináriumban, példás hivatása első éveiben. Azonban Isten, ki a szívek vizsgálója, látja, hogy minden törekvése mellett a rejtett kevélység egyre mélyebb gyökeret ver lelkében, és ezért a tiszttség vagy a ház változtatásával oly áldozatot kíván tőle, mely sehogyan sincs kedvére. És mert Isten csak az alázatosnak adja kegyelmét, kissé magára hagyja, hogy észretérjen és alázódjék. A nővér új tiszttségében vagy új helyén kissé nehezen boldogul s azért lehangolt, kedvetlen. Visszatetszését éreztetni is szavában és modorában. Figyelmeztetik és Isten akarataiban való megnyugvásra buzdítják, de önhietségében mindent rosszul értelmez. Elveszti lelke egyensúlyát és bizalmát elüljáró-nővére iránt, teljesen elkedvetlenedik, és az úgynevezett *jó nővér* egyre jobban süllyed. Egyik hibából a másikba esik. Az a gondolat, hogy jó hírvének most már vége, s talán még fogadalmait is elhalasztják, teljesen zavarba hozza, ráún szent hivatására s később inkább otthagyni, mintsem, hogy ezt a megaláztatást, hogy nem tartják már oly jó nővérenek, elviselje.

A tapasztalás azt mutatja, hogy sokszor éppen a legtörekvőbb, jóhírben álló nővérek nem tudnak semmi megaláztatást elviselni, ami világos jele annak, hogy tökéletességük alapja nem az igazi alázatosság és azért nem is tartós.

A régi remeték krónikájában olvassuk, hogy egy külsőleg szentéletű, de nem alázatos remete halálra vált. Apátja elvitte hozzá a szent útravalót. Ez a szertatás annyira meghatott egy szegény bűnöst, hogy zokogás között követte a menetet. A kunyhóhoz érve nem tartotta magát méltónak átlépni e szent hajlék küszöbét és töre-

delmes fohászzkodással így szólt: „Ó csak én is ilyen lennék, mint ez az istenfélő remete!” A remete, ki ezt meghallotta, így válaszolt: „Ha olyan volnál, üdvözülnél.” — Erre a gonosztevő lehetőleg sietett, hogy Istennel kibéküljön, de útközben elesett és nyakát törte. A remete is meghalt. S íme, egy másik istenfélő remete látomásból megtudta, hogy a bűnös üdvözült, a jámborság hírében álló remete pedig elkárhozott. Ő ugyanis tökéletességét kevélységre építette.

Üdvös és tanulságos lecke azon kedves nővéreknek, kik éppen azért, mert jók és törekvők, nem ritkán kellenél többet biznak erényességükben. Aki tökéletességének épületét rejtett kevélységre helyezi, az, ha előbb nem, a válságos pillanatban, halála órájában romba dől. Ettől a mérhetetlen szerencsétlenségtől mentsen meg a jó Isten. Jól mondja szent Gergely: „Egy szekér vétek, melyet az alázatosság vezet, a mennyországba visz, de egy szekér erény és jöcselekedet, amelyet a kevélység kalauzol, a pokolba juttat.”

Látni ebből, mennyi oka van alázódásra bármily jónak látszó nővérenek is; sőt esetleges haladása a lelki életben annál nagyobb indítók az alázatosság gyakorlására. „Az erényekkel ékeskedő lélek alázatosság nélkül nem más, mint kölcsönrongyokba öltözött koldus,” mondja szent Alfonz.

Aki igazi szentségre akar jutni, nem óhajt jónak és szentnek látszani, hanem lélekben és igazságban törekszik arra. Erre pedig csakis a szívbeli, kipróbált alázatosság segíti. — Szent Vince Atyánk azt mondja: ha az Egyház valakit szentté akar avatni, mindenekelőtt azt kérdezi, alázatos volt-e? Szükséges tehát, hogy megaláztatások érjenek bennünket, nehogy az önámítás áldozataivá legyünk. — Jól mondja Tissot „Das innerliche Leben“-jében: A jó Isten nem akarja a hibákat és botlásokat, de akarja azok üdvös következményét, t. i. a szívbeli alázatosságot, a töredelmes lelkületet.

Tény az, hogy semmi sem fáj annyira a kevély természetnek, és semmi sem hozza lelkünket hamarabb zavarba, mint a megaláztatás. Éppen ezért nagyon résen kell lennünk, hogy el ne hibázzuk a dolgot, mert késő bánat eb gondolat. A kevélység atyja, a gonosz lélek különösen ily alkalmakkor követ el mindent, hogy lelkünket elvakítsa és a megaláztatás elfogadásától visszatartsa. Ő is a kevélység útján került ki a mennyországból; örül tehát, ha mindenkit ezen az úton csalhat ki a világba, ideiglenes és talán örök szerencsétlenségbe.

A megaláztatás, — bármely alakban küldje a jó Isten, — mindig kiváló, nagy kegyelem; szeretetének félreismerhetetlen tanúsága. Nem szerencsétlenné, hanem igazán boldoggá akar minket tenni a megaláztatások által. Elhárítani akarja a legnagyobb akadályt: a kevélységet lelkünk-ből, hogy szeretetét és kegyelmét annál nagyobb bőséggel áraszthassa abba. Egy szentéletű szerzetesnő ezt írta egy képre: „Nincs szebb, nincs nemesebb, nincs fönségesebb dolog ezen a világon, mint a megaláztatások jó elfogadása.“ Aki megadással, a hit szellemében viseli el a megaláztatást, annál lelkének valóságos tisztítóvíz ez az állapot. Semmi sem nyitja meg szemünket úgy a valóságnak, semmi sem von el minket a földtől s viz közelebb a jó Istenhez, mint a megaláztatás jó felhasználása. Bizonyítja ezt Dávid zsoltáros eme lelkendezése is: „Jó, Uram, hogy megaláztál engem!“

Igazi önismeretre és szívbeli alázatosságra ez segít a legjobban, s azért a szentek mindenkor hálás szívvel, sőt örömmel viselték el a megaláztatások bármely nemét. Sok szép példát találunk erre elhunyt jó nővéreink életében is.

Látjuk mindezekből, hogy a megaláztatás nagy kegyelem, s nagyon hibázunk Isten végtelen szeretete ellen, ha ezt a kegyelmet nem javunkra, hanem vesztünkre fordítjuk.

Megkésett levelek. I.

Elmúlt az ötéves háború. S bár a teljes békének még távoli körvonalai sem mutatkoznak, a messzi Spanyolhonba szakadt kedves Kogler Anna nővérünk mégis szerencsésen hazaérkezett. A háború első éveiben nagy érdeklődéssel olvastunk Párisból és Madridból küldött leveleit, míg egyszer csak nem jött több levél... a postaforgalom megszűnt, a határokat elzárták, semmit sem tudhattunk meg többé egymásról. A szegény száműzött nővéreknek nagy elhagyatottságában némi vigasztalásul szolgált, hogy néha-néha megírt egy-egy levelet s eltette, azon reményben, hogy egyszer majd mégis elküldheti. A küldésből ugyan semmi sem lett, de legalább magával hozta s minthogy igazán érdekesek és tanulságosak, a Központi Lap útján kedves nővéreinkkel is közlünk belőlünk egyet-mást, kivonatban.

I.

Madrid, 1914 október hava.

Nem tudom, vajjon kezéhez jutott-e multkori levelem, nt. Vizitátornővérem; becses válaszát nap-nap után várom, de csak hiába! Egyre írok, irogatok, egyik kártyát a másik után menesztem; de, hogy ki olvassa, azt nem tudom. Engedje meg, hogy utolsó hosszú leveletem ez úton folytassam.

Kiutasítottak tehát Franciaországból. Akarva, nem akarva, mennünk kell, ki az idegenbe, bizonytalan időre. Október 12.-én indultunk útnak, elsőben Délfranciaországba, Daxba, szent Vince szülőföldére, onnét is a közeli Berceau-ba (olv. Berszó), az ő szülőfalujába. Itt találkoztunk ftdő generális főnökeinkkel.

Oly helyen állunk, amit ritkán taposnak magyar-német nyomok — mondogattuk magunkban; — kegyelete

nemcsak figyelmünket, de szívünket is lekötötte. Mind a kilencen, mert kilencen voltunk a kiutasítottak, mély megilletődéssel szemléltük a szentelt helyecskét. Szent Vince Atyánk szülőházának fehér falai, 300 éves mestergerendái meglevenedni, szinte beszélni látszottak hozzánk, híven elmondva mindazt, aminek szemtanúi voltak, amit Szent Vince élete történetében zsenge ifjúkoráról nem egyszer olvastunk.

Ott, ahol szent Alapítónk először látott napvilágot, kisded oltárt emelt a gyermeki kegyelet s a jó lazarista atyák, kiknek itt apostoli iskolájok is van, időről-időre hálaáldozatot mutatnak itt be Istennek mindazon jókért, amiket isteni bőkezűsége szent Vince két családjának és általuk az egész emberiségnek, már 300 év óta juttat.

Szinte gyökeret vert lábunk a meghatottságtól, de jószágos generális anyánk figyelmeztetett, hogy tovább kell mennünk. Könnyes szemmel, nehéz szívvel hagytuk el e kedves szentélyt. Ámde bánatunk csakhamar ismét öröme derült, mikor a Berceau-tól (olv. Berszó) nem messze eső kegyhelyre: Buglosba értünk. Annyira van oda körülbelül, mint Budapesttől Mária-Remete.

Ez az a kegyhely, ahová szent Alapítónk gyermekkorában szokott kirándulni. Ugyanaz a Mária-szobor áll az oltáron, amely előtt a kis Vince ártatlan szívét kiöntötte, melynek szentelt homlokára koszorút fontak kis kezei a rét illatos virágaiból. A szobor körülbelül egy és fél méter magas. A szent Szület széken ábrázolja, isteni Fiával karjaiban. Október hava levén, közösen elvégeztük itt a Szentolvasót; hogy mily szándékokat fontunk bele, azt csak Szűz Anyánk mondhatná meg.

Onnét visszajövet ft. generális atyánkhöz szólítottak, ki késznek nyilatkozott egyenkint fogadni minket. Rám is sor került. Mily kegyelem szent Vince törvényes utódjával beszélhetni! Utolsó szava az volt: „Ne feledje, hogy

atyja vagyok.“ 5 órakor ő tartotta az áldást s az apostoli iskola növendékei finom előadással énekelték a szebbnél-szebb gregorián dallamokat.

Vacsora után nt. gen. anyántól vettünk búcsút. Anyai áldását adta ránk és szívélyes öleléssel biztosított minket igaz szeretetéről; mi pedig fájdalmas zokogás között csókoltuk meg kezét. A válás fájó érzése, a bizonytalan jövő aggodalma kiverődött arcunkon s inkább támo lyogtunk, mint mentünk az udvaron ránk várakozó postakocsi felé. A belső küzdelem oly hőséget teremtett, hogy egyikünk hirtelen lekapta kis kendőjét; ám hátulról egy láthatatlan kéz époly hirtelen, lágy fogással újból ráadta. Önkéntelenül visszafordulva, kit látott mögötte? Jóságos generális anyánkat. Ott volt köztünk, hogy áldozati báránykát elkísérje az áldozat útjára. Még egy-két szó, búcsúüdvözlés s a kocsi kérélhetetlen gyorsasággal vitt bennünket vissza Daxba, ahonnét kis vártatva útnak indultunk Maçrid felé

Éjfél tájban Irumba, Spanyolország határára érve, ki kellett szállnunk. Irgalmatlan szigorral motoztak meg itt és hajtották rajtunk végre a vámvizsgálatot. A kék zsákokból, utitáskákból minden, de minden kikerült, még megtűzött bonnák is gurultak végig a padlón. Csak reggeli 9 órakor mehettünk tovább, addig — minthogy nővérház ott nem volt — egy becsületes családnál húztuk meg magunkat.

Nemsokára megpillantottuk a tengert, még pedig az Atlanti oceánt a maga igéző szépségében, nagyszerűségében, majd pedig a Pyreneusok óriási hegyláncát törtük át. Kicsiny atómokká zsugorodtunk az óriási hegytömbök között. Hozzávetőleg 30 alagutat számláltunk. Útközben híres spanyol városokat értünk, amikről gyermekkorunkban tanultunk a földrajz-órán. Valadolidot, a bikaviadalokról nevezetes amphitheatrumával; Medina del Campos-t százados arab várrommaival; Avilát, sz. Terézia születéshelyét stb.

Esti 11 óra tájban értünk Madridba. Kocsink pálmákkal és hatalmas cédrusokkal díszített sétasorok, ligetek mellett vezetett. Fölöttünk csodás csillagos ég, ragyogóbb, fényesebb a mienknél, körülöttünk a balsamos, enyhe fuvallat; minden arra vallott, hogy délvidéken vagyunk, egy igazi tündérországba, a szép Spanyolhonban. De mihaszna, ha nem mondhatjuk, hogy itthon vagyunk, hanem messze távolba, idegenbe szakadtunk. Még hozzá azzal fogadnak, hogy a háború legalább öt évig fog tartani, egyesek még azt is állítják, hogy száz évig is elhúzódhatik... Szép kilátás tehát, itt kell utóbb meghalunk, a távol idegenben!... De csakhamar erőt vett rajtunk a kegyelem szava s megadással suttogtuk: Legyen meg hát a jó Isten akarata és fogadja el áldozatunkat drága hazánkért és az ott túlnan szenvedő embertársainkért. (Folytatjuk.)

A Központi ház krónikájából.

(Folytatás.)

Április 25. péntek. Ma hozták a félelmes aláírási ívet, második formájában, miután a szerzetes társulatok mindenfelé kijelentették és mi is velük, hogy az elsőt, amely a kilépést nyíltan kimondja, nem vagyunk hajlandók aláírni. E második formuláról is mindjárt kilátsozt, hogy burkoltan bár, de ugyanazt mondja; azért el is voltunk szánya mindnyájan, hogy inkább széjjelmegyünk, de a Tanácsköztársaság szolgálatába nem lépünk. Mert Fáber kísérelőlevelet is mellékel, a következő szöveggel:

„Azok az egyházi személyek, akik külföldi alattvalók, amennyiben a nyilatkozatot aláírni nem hajlandók, f. hó 26.-án azaz szombaton, déli 12 óráig az Örökimádás zárdába küldendők, ahonnan hazájukba szállíttatnak. Amennyiben a magyar honpolgárok közül valaki a nyilatkozat aláírását

megtagadná, a zárdából azonnal elbocsátandó, mert a Tanácsköztársaság szolgálatában ellenséget nem tűrhetünk. A templomok, nyilvános kápolnák és rendszeresen használt imaházak felszerelésükkel együtt nem leltározandók.“ Dátum, aláírás.

Nt. vizitátornónk, miután kijelentette, hogy nem fogjuk aláírni az ívet, azonnal átment ftdő atyánkhoz, ki szintén nagyon gyanusnak találta azt a kitétel: „minden rendelkezésüknek alávetem magam.“ Mégis, miután ragaszkodott ahhoz, hogy lehetőleg ne távozzunk a központból, mentsük meg a tartomány részére, abban állapotok meg, hogy másnap reggel mindketten elmennek Budapest őrseki helynökéhez, hogy tanácsát és véleményét kikérjék.

A nővérek közt leírhatatlan szomorúságot és gyötrelmet okozott a hír. Valamennyien el voltak szánya inkább itthagyni a házat, mintsem hogy a gyalázatos rezsím szolgálatába lépjenek. Mindenki újból és véglegesen csomagolt azon szomorú kilátásban, hogy az utolsó estét töltjük együtt.

Április 26. szombat. Mily nagy volt tehát csodálkozásunk és meglepetésünk, mikor nt. vizitátornónk délfelé azon hírral tért vissza, hogy a prelátus úr, ki ezidő szerint főpásztorunkat: a hercegprimást helyettesíti, kérte és határozottan sürgette, hogy okvetlenül írjuk alá a nyilatkozatot, sőt nt. vizitátornó legyen az első, aki aláírja. Ezt a kívánságát még írásban is átnyújtotta nt. vizitátornónknak, hogy még jobban megnyugtassa őt e kényes pontra vonatkozólag.

Igy aztán 24 nővér aláírta a nyilatkozatot, de csak nővérnevünket használva, azon megjegyzéssel, hogy mindamellelt, mindenkor irgalmas nővérek vagyunk és maradunk.

*

Ma hurcolkodtunk át a nekünk kijelölt új lakásba; a nővérek betegszobáiba és a szeminárium mögötti kis szobákba, miután a szegény beteg nővérek elszállítása után jól dezinficiáltak mindent. Nappali szobának a baloldali sekrestyét

rendeztük be és vigaszunkra szolgált, hogy a megpróbáltatások immár testileg is közelebb hoztak az Úr Jézushoz.

Ugyancsak ma szedték fel a munkások a szeminárium beépített dobogóját és nehéz padjait; mindent felvittek a padlásra. Sajnos, nem ment simán a dolog, mert az oszlopok körül egészen kitörték a parkettát. Nekünk minden rombolás a szívünkbe nyilall.

*

Délben eljött Apáti elvtárs és az elutazó idegen nővérekkel kívánt beszélni. Először azt a kérdést intézte hozzájuk, miért akarnak elutazni. A nővérek azt felelték, hogy ilyen körülmények között nem maradhatnak Magyarországon; továbbra is irg. nővérek akarnak maradni, ami hazájokban nem ütközik akadályba. Majd tudakozódott, mennyi pénzük van. Az őszinte válasz az volt, hogy bizony mindegyiknek alig több, mint 150—200 K s abból is kiadtak már fényképekre stb. Apáti beismerte, hogy ez nem sok és mégígérte, hogy kiegészítik a 500 K-ra. Öt napra való ételmezt is ígért nekik.

Ma távozott el tiszt. asszisztens nővérünk is Piliscsabára, ahol helyettesítenie kellett a szintén külföldre távozó szolgálónővért. Tiszt. gondnok nővérünk már nagypénteken hagyta el a Központot. Ő ugyanis november óta a Szent István kórházban a szociáldemokrata személyzet által kiüldözött szolgáló nővér helyét töltötte be és átszenvedte ott a nővérekkel a megvadult személyzet bántalmazásait, egészen a kiűzésig. Mikor márc. 28.-án visszajött a Központba, súlyos betegségbe esett, ami abban a zavaros időszakban kétszeresen kellemetlen volt ránézve. Mikor annyira felépült, hogy utazni bírt, nővérehez ment, hogy itt senkinek terhére ne legyen; ott várta be a kommun viharának elmúltát.

Igy nt. vizitátornőnk e négy hónapig tartó megpróbáltatást tiszt. intéző nővérünkkel egyedül élte át.

Április 27. Fehérvasárnap. A külföldi nővérek elutazásának napja. Erre való tekintettel már fél ötkor volt szentmise. A podgyászok már mind künn voltak az állomáson. Fél hatkor indult el innen az ötven nővérből álló kis csapat. Intézőnővérünk kísérte őket. A nyugatin összehozták a többi házából is felkészült nővérekkel, kik Ausztriába, Stájerországba, avagy cseh-megszállta területre igyekeztek. 196-an voltak összesen.

A sok nővér láttára az egész pályaudvaron ünnepélyes csönd lett, bár nagy tömeg utas tolongott a mostani idők szokása szerint, már korán reggel. Mindenki tudta, hogy ezek a kommunizmus üldözöttei, s ez a feltűnő csend és általános szolgálatkészség a nővérek iránt a szenvedés-parancsolta tiszteletnek és részvételnek volt önkéntelen megnyilatkozása.

Apáti is ott volt már. A másodosztályú váróterembe párosával felállították a nővéreket és megszámlálták őket. Azután Apáti felállt egy asztalra és kihirdette, hogy igazolvány nélkül senki se próbáljon elutazni, mert a határon főbelövik. Most a megígért pénz kiosztására került a sor. 100.000 K-ra lett volna szükség, de elszámítván magukat az elvtársak, csak 10.000 K-t hoztak magukkal. Így a megállapodott 500 K helyett csak 150 K-val egészítették ki utiköltségüket. A megígért öt napi ételmezt is — a kommunisták többi ígéreteihez hasonlóan — elmaradt. A nővérek várták, várták, de bizony, hiába! Így alig két napra való ételmezzel ellátva indultak el hosszú, keserves, menekülési útjukra. Hat személykocsit foglaltak le egészen, podgyászai részére pedig két teherkocsit kaptak.

Így hagyták el kedves idegen származású nővéreink Magyarországot, ahol hosszú éveket, egész ifjúságukat eltöltötték s erejük legnagyobb részét fölemésztették a szegények szolgálatában. Mi, magyarok, nehéz szívvel láttuk távozásukat s szívesen velük mentünk volna, hogy meg-

mentsük szent hivatásunkat. De fájdalom! a magyaroknak nem adott a tanácskormány útlevelet.

Egyikük leírta levélben e rendkívüli utazásuk részleteit; hadd közöljük szíriuszra ez érdekes levél tartalmát.

„Fehérvasárnapján reggeli kilenc órakor indultunk el Budapestről személyvonattal Szob felé, ahová déli fél éjkor érkezünk. Közel egy órát töltvén künn az állomáson, elkezdett esni, mire áttessékelték minket egy tehervonathoz, melynek kocsijain nagy betűkkel volt olvasható: „6 ló vagy 36 ember részére.“ Ezzel a vonattal kellett utunkat folytatnunk Párkányánára felé, hol — mint mondták — talán majd személyvonat áll rendelkezésünkre. A felszállás bizony nehezen ment, mert a lépcső majdnem nyakunk magasában volt; segítettünk egymásnak, amint lehetett, s miután 8 marhavaggont megtöltöttünk, vonatunk elindult.

Szalonkocsinkban körültekintve, önkénytelenül a betlehemi istálló jutott eszünkbe, csak azt nem tudtuk hamarosan, vajjon tehenek avagy lovak voltak-e elődeink? Ülőhelyünk nem lévén, kénytelenek voltunk állva maradni, azaz, a vonat rázása következtében egymásba fogódzva, ide-oda dülöngeni. Hangulatunk azért elég kedélyes volt mindaddig, míg be nem esteledett. Éjjel azonban még jobban megeredt az eső, s tető hiányában, hogy bőrig ne ázzunk, kinyitottuk esernyőinket. Alvásról természetesen szó sem lehetett. Az első keserves éjszakát ilyen módon átvirrasztva, másnap még nagyobb esőre virradtunk. Mosdóvíz híján poharainkat az eresz alá tartva, gyűjtöttünk kevés vizet a tisztálkodáshoz.

28.-án értékünk Párkányánára, ahol az állomáson részvétellel és szeretettel fogadtak. A várakozási időt arra használtuk fel, hogy kis meleget vegyünk magunkhoz. Azt reméltük, hogy — mint ígérték — megkapjuk a személyszállító kocsikat; de csalódtunk, mert szó sem volt róla.

Ujra elfoglaltuk tehát előbbi helyünket, s lassan megindultunk Pozsony felé, ahová már délután megérkeztünk.

Az itteni kaszárnyában már készítettek számunkra vacsorát, s a katonák felszólítottak, hogy adjuk oda csajkáinkat. Csajkánk persze nem volt, hát kis poharainkat meg bögréinket nyújtottuk át nekik s ők csakhamar levestel megtöltve hozták vissza. Más nem is kértünk vacsorára.

29.-én átléptük a morva határt. Elérve Hradiste állomást, itt körülbelül 40 nővér leszállt, részben németek, lengyelek, tótok, kiknek útlevele innét más irányt jelzett. Mielőtt azonban továbbmehettek volna, 8 napig a megfigyelő állomáson kellett vesztegelniök, nehogy valami ragályt vigyenek ki magukkal.

Minket a katonák halmoztak el a figyelem és részvétel jeleivel. Az ő konyhájukból kaptuk naponként ételmünket. Egész új csajkákat is adtak, hogy legyen mibe tenni és elhozni az ételt. Elutazásunk előtt is még megtöltötték feketekávéval és lekváros kenyeret adtak melléje az útra. De még más öröm is ért. Ugyanis csomagjainkat, melyeket eddig két külön vagonban helyeztek el, szabad volt magunkhoz venni s így végre kényelmesebb ülőhelyet rendezhettünk be zsájkainkon, kosarainkon. Ezzel mindjárt vígabbban is ment további útunk.

De ez a jó állapot sem tartott sokáig; csak addig, míg el nem értük az osztrák határt. Itt hozzánk csatoltak 5 vagon orosz fogolyt. Ezek éktelen lármát csaptak pihenés és szünet nélkül, úgy hogy percig sem lehetett elaludnunk, pedig oly jól esett volna az alvás kényelmes zsájkainkon. Emellett a csípős szél átjárta kocsink minden zegét-zugát s a folytonos tolatás, zökkenés még kínosabbá tette különben sem könnyű helyzetünket.

30.-án ismét egy állomásnál időztünk, melynek nevét azonban nem tudtuk megjegyezni. Itt is mindjárt elkérték csajkáinkat, melyekben levest, káposztát és főtt árpaaszt

tálaltak föl. Ugyanígy tettek az orosz foglyokkal is. Egyik oldalon ők álltak, a másikon meg mi. Ez a látvány nem lehetett épen bizalomkeltő, mert sok ember csődült össze körülöttünk és részben gúnyos mosollyal, részben pedig sajnálkozva nézték a furcsa társaságot. Étkezés után újból főlszálltunk szalonkocsiainkba.

Május első hajnala Hohenauban virradt reánk. Vontunk távol az állomástól állott meg, mégis csakhamar egy csapat gyermek állt körülöttünk és kenyérért könyörögtek. Bár magunknak is alig volt, ezt a keveset is odaadtuk, hiszen oly éheseknek látszottak ez apróságok. Az állomáson — minthogy érkezésünk nem volt bejelentve — senki sem törődött velünk. Leszálltunk tehát és jelentkeztünk az állomásfőnökségnél. Ez betelefonált a városba, mire csakhamar kijött két úr és visszaparancsolt minket a vagonokba. Rendeletükre két nővér összeszedte útleveleinket, bevitte az irodába, mi pedig azalatt szuronyos katonák felügyelete mellett vártuk a történendőket.

Benn az irodában nagyon szigorú vizsgálat alá vették útleveleinket s amelyek nem voltak ellátva a német konzulátus pecsétjével, azok tulajdonosának nem engedték meg a továbbutazást, míg a többiek azonnal el is indulhattak. Szegény nővéreink, most nem tudták, mi lesz velük! Esti 7 óráig maradtunk katonai felügyelet alatt s akkor megindult vonatunk *vissza, Morvaország felé!* Sokan közülünk keserves sírásra fakadtak.

Éjjeli 11 órakor Tannenburgba értünk, ahol katonák vártak minket feketekávéval; de csak néhányan fogadták el, a többségnek teljesen elment az étvágya. Egyébként ezt az éjszakát mondhatnók az első nyugodtabb éjjelnek, mert vonatunk reggelig állt s így néhányan közülünk kissé kipihenhettk magukat. Két nővér azonnal Brünnbe indult, hogy a kifogásolt útleveleket rendbehozzák. (Folytatjuk.)

KÖZPONTI LAP

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek számára.

6. ÉVFOLYAM. 1920. 6. SZÁM.

TARTALOM: Trídium. — Töredék. — Boldog Lujza Anyánk elvei. V. — Ébredés-Megújulás. V. — Megkésített levelek. II. — A központi ház krónikájából.

Trídium.

(117. zsoltár.)

*A*djatok hálát az Úrnak, mert jó; mert örökkévaló az ő irgalmassága.

Fenyítve fenyített minket az Ur, de nem adott a halálra.

Az Ur jobbjá hatalmasan cselekedett.

Vigasság és szabadulás hangzik az igazak hajlékaiban.

Az Urtól lett ez, és csodálatos a mi szemeink előtt.

Ez azon nap, melyet az Ur szerzett; örvendjünk és vigadjunk azon.

Tartsatok ünnepnapot lombos ágakkal egész az oltár szarváig!

Ha elméledő lélekkel visszaidézzük emlékezetünkbe az elmúlt kommun rettentő napjait, ha arra gondolunk, hogy az a reménytelennek látszó helyzet várakozásunk ellenére ily hamar jobbra fordult, s ha végre boldog Lujza Anyánk és Vértanu-nővéreink megdicsőítésének örömmünnepére: Róma felé irányítjuk tekintetünket és a szent Vince ünnepét megelőző *trídium* kegyelemteljes napjaira